

– поєднання уваги і спостережливості учителя із своєчасним його виховним впливом на учнів. Науковець застерігає майбутніх учителів від несвоєчасного застосування таких дій, що приводить до зниження педагогічного значення уваги вчителя до учнів;

– володіння вчителем професійно-психологічним умінням розподіляти увагу між змістом уроку і методами навчання та учнями (знанням їх психологічних особливостей і рівня підготовки);

– єдності стійкості і переключення уваги вчителя, а саме, своєчасного переключення уваги у відповідності зі зміною видів навчальної діяльності та необхідністю педагогічного стимулювання зосередженості школярів;

– поєднання уваги з уважністю як морально-психологічною властивістю особистості, тобто з такою, що забезпечує уміння розуміти психічні стани учнів, і є однією з важливих передумов педагогічної діяльності вчителя;

– доцільності вираження уваги, своєрідності її педагогічної техніки, яка проявляється у зовнішньому інтересі до учнів [7, с.31; 32].

Крім того, викладання певних навчальних дисциплін вимагає від учителя й спеціально сформованих властивостей уваги, оскільки професійна спрямованість уваги учителів гуманітарних дисциплін, відрізняється від уваги викладачів технічного чи художнього напрямків. У зв'язку із цим, проблеми формування і розвитку уваги майбутніх учителів виникають вже в процесі їх фахової підготовки під час проходження педагогічної практики, які, хоч і не повністю, але частково, повинна вирішувати вища школа, беручи на себе відповідальність не тільки за фахову, а й за психологічну підготовку студентів до професійної діяльності у школі.

Висновки... Таким чином, вивчення і узагальнення загальноновизнаних положень у педагогіці і психології щодо можливостей розвитку уваги як психічного процесу; аналіз уваги, з точки зору її впливу на перебіг психічних процесів, що прискорюють розумову діяльність; ідентифікація загальноновизнаних у психології положень стосовно педагогічної спрямованості навчання майбутніх учителів; конкретизація спеціальних властивостей уваги, які характеризують специфіку професійної уваги майбутніх учителів, дають можливість припустити, що для її формування важливе інтелектуально-вольове і емоційне підґрунтя, творча спрямованість у навчанні студентів, що дає змогу забезпечити організацію розвивального навчання у вищій школі.

Література

1. Ананьев Б.Г. Воспитание внимания школьника. – М.-Л.: АПН РСФСР, 1964. – 52 с.
2. Вопросы психологии внимания / Ред. И.В.Страхов / М-во просвещения РСФСР. Саратовский гос.пед.ин-т. Вып.4. – Саратов. – 1974. – 74 с.
3. Неровня О.В. Психология uwagi / Курс лекцій / МВССО УРСР ЛДУ ім.Івана Франка – Львів: Вища школа, 1973. – 20 с.
4. Подоляк Л.Г., Юрченко В.І. Психология вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. – К.:ТОВ "Філ-студія", 2006. – 320 с.
5. Програма розвитку освіти України на 2005-2010 роки: Проект // Вища освіта України. – 2005. – № 3. – С.76-103.
6. Страхов В.И. Внимание в структуре личности: Учеб.-метод. Пособие для студентов пед. ин-тов /М-во просвещения РСФСР. Саратовский гос.пед.ин-т. Саратовское отделение общества психологов. – Саратов, 1969. – 19 с.
7. Страхов И.В. Психология внимания. Лекция для студентов пед. ин-тов / Саратовский гос.пед.ин-т – Саратов, 1968. – 51 с.

Анотація

У статті розглядаються деякі аспекти проблеми розвитку уваги майбутнього вчителя; актуалізується роль уваги у підвищенні ефективності навчально-виховної діяльності; конкретизуються спеціальні властивості уваги, які характеризують професійну увагу майбутнього вчителя.

Аннотация

В статье рассматриваются некоторые аспекты проблемы развития внимания будущего учителя; актуализируется роль внимания в повышении эффективности учебно-воспитательной деятельности; конкретизируются специальные свойства внимания, которые характеризуют внимание будущего учителя.

Подано до редакції 20.02.2008.

© 2008

Стрітьєвич Т.М.

ДІАГНОСТИКА РІВНЯ СФОРМОВАНОСТІ ЗДАТНОСТІ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОРОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ОБРАЗОВОЧОГО МИСТЕЦТВА

Постановка проблеми у загальному вигляді... Сучасне розуміння сутності художньо-педагогічної підготовки вчителів образотворчого мистецтва, здатних на високому рівні виконувати соціальне замовлення суспільства щодо художньо-естетичного виховання підростаючого покоління відповідно до культурно-духовних цінностей, зумовлює й відповідну організацію змісту художньо-педагогічної освіти.

Змістом художньо-педагогічної освіти на художньо-графічних факультетах повинні стати не тільки предметні знання та вміння, способи вирішення типових завдань, але й способи, механізми самопізнання, саморозвитку особистості, її здатність творчо реалізовувати набутий досвід і підвищувати рівень професійного вміння в системі

педагогічної діяльності. Науковці зазначають, що у процесі підготовки фахівців необхідно формувати й розвивати професійні якості майбутнього вчителя та наповнювати конкретним змістом опанування його професії, педагогічної компетентії. Для розв'язання цього завдання важливим постає не тільки прагматичний результат, але насамперед сам процес руху до цього результату, у ході якого, під час засвоєння знань і вмінь, необхідно розвивати психологічні механізми самореалізації та самопізнання, що зумовлює процес формування здатності. Зазначимо, особливістю процесу формування є виявлення вихідного рівня, відповідно якого корегується процес формування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Огляд психолого-педагогічної літератури з проблеми свідчить про безпосередній зв'язок професіоналізму з процесом та результатом професійної діяльності, що зумовлює важливість з'ясування шляхів його досягнення, структурних компонентів, критеріїв та рівнів розвитку.

Можливість вимірювання рівня професіоналізму засвідчують у своїх наукових роботах І.Д.Багаєва, В.В.Панчук та ін. які вважають останній якісною характеристикою суб'єкта діяльності, головними критеріями якої є володіння майбутнім фахівцем сучасними методами виконання професійних завдань та кінцевий результат фахової діяльності [1, с.6]. Висловлюючи свою точку зору стосовно професіоналізму педагогічної діяльності, Н.В.Кузьміна визначає його як уміння вчитися так керувати педагогічним процесом, щоб результатом останнього стало здобуття студентами вмінь та навичок продуктивного підходу до розв'язання професійних проблем. У структуру професіоналізму педагогічної діяльності входять: професіоналізм знань, професіоналізм спілкування, професіоналізм самовдосконалення. При чому останній визначається як найголовніша риса педагога найвищого рівня професіоналізму [4, с. 45]

Формулювання цілей статті... Метою даної статті було визначення вихідного рівня сформованості здатності до професійного саморозвитку майбутніх вчителів образотворчого мистецтва для подальшого вдосконалення процесу формування.

Виклад основного матеріалу дослідження... Актуальність визначення показників сформованості здатності до професійного саморозвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва вимагала встановлення вихідного рівня їх розвитку.

Система критеріїв професійного становлення студентської молоді визначених В.Ф.Орловим, будується від загальних до часткових, що ґрунтуються на змісті компонентної структури досліджуваного феномена. До загальних відносяться групи критеріїв особистісного професійного розвитку майбутніх вчителів мистецьких дисциплін: емоційно-мотиваційні: характеризуються здатністю до емоційно-емпатійних реакцій у художньо-педагогічних ситуаціях та ставленням до мистецтва, власною мотивацією успіху, критичним ставленням до професійних недоліків, психологічною рефлексією; нормативно-регулятивні: що дають змогу оцінити дію механізмів та виявляють потенційно-регулятивні можливості професійного становлення, рефлексію власного знання і досвіду, художньо-естетичних смислів і сутностей; поведінково-процесуальні: спрямовані на розвиток художньо-педагогічної культури та самовдосконалення, прагнення до творчої самореалізації в професійній діяльності [6].

Для діагностики сформованості базових знань з образотворчого мистецтва у майбутніх вчителів І.М.Мужикова визначила критерії (пізнавальний, діяльнісний та оцінний), спільні для художнього та педагогічного компонентів: пізнавальний критерій допомагає визначити ступінь теоретичної підготовки майбутніх педагогів, обсяг набутих ними знань та вмінь з образотворчого мистецтва та методики його навчання: діяльнісний відображає ступінь оволодіння знаннями та вміннями щодо способів створення художнього образу, здатність до самостійної образотворчої діяльності; оцінний дозволяє виявити здатність майбутніх педагогів до естетичної оцінки мистецьких творів та результатів дитячої художньої творчості, глибину та обґрунтованість їх оцінних суджень [5, с.14].

У дослідженні особистісної самореалізації майбутнього вчителя І.П.Краснощок визначила критерії особистісної самореалізації майбутнього вчителя на основі видів участі студента в основних сферах його життєдіяльності: соціальне самовизначення, що включає інтерес до оволодіння професією вчителя, докладання потенційних можливостей для досягнення мети, розкриття особистісних спроможностей, вибір подальшої життєвої та професійної перспективи, сприймання себе та інших у соціально-професійному контексті середовища життєдіяльності; соціальна активність, що включає прагнення до активного вияву самореалізації, виконання покладених обов'язків, прагнення до лідерства, розвиток особистісних якостей, суб'єктивна активність у середовищі життєдіяльності [3, с.14].

Не можна залишити без уваги критерії, що визначають ступінь здатності до творчості як професійної діяльності, визначені С.О.Сисоєвою. Такими критеріями є: розробка принципово нових підходів до вирішення навчальних проблем; комплексне і варіативне використання в навчальній практичній діяльності всієї сукупності теоретичних знань і практичних навичок; бачення нової проблеми у зовнішньо знайомій ситуації, знаходження варіативних шляхів її вирішення; застосування науково-доказового вибору дій у конкретній навчальній ситуації;

проведення тематичного самоаналізу власної діяльності, науково-дослідницької роботи з творчого узагальнення власного досвіду, досвіду своїх колег; прояв гнучкості при виборі оптимального управлінського рішення і нестандартних (особливо конфліктних) ситуаціях [6].

Таким чином, можна зазначити, що проаналізовані критерії не надають нам чіткого визначення критеріїв сформованості здатності до професійного саморозвитку майбутніх вчителів образотворчого мистецтва і є відкритими для нашого дослідження.

Нами визначались критерії та рівні, за якими вивчався наявний стан прояву здатності до професійного саморозвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва відповідно визначених компонентів: мотиваційного, змістового, рефлексивного. Так критеріями мотиваційного компоненту на нашу думку є: наявність особисто-значущої мети; внутрішня стійка мотивація розвитку; розуміння суспільної та особистої значущості професійної діяльності. Змістовий компонент включає в себе: художньо-естетичну освіченість, майстерність (як художню та і педагогічну) та психолого-педагогічну культуру. Критеріями рефлексивного компоненту є самовираження у професійній діяльності; проведення систематичного самоаналізу самооцінки та самоконтролю власної діяльності; рефлексивне самоусвідомлення (складання власної програми професійного саморозвитку) майбутніх вчителів образотворчого мистецтва.

Прояв показників означених компонентів нами визначався протягом дослідно-експериментальної роботи. Діагностика кожного компоненту та сформованості здатності проводилась за визначеними методиками. Щодо визначення показників рівня сформованості здатності до професійного саморозвитку майбутніх вчителів образотворчого мистецтва нами запропонований тест, що враховує специфіку даного профілю.

Тест, відповідно до існуючих вимог та рекомендацій, має 25 питань і 5 варіантів відповідей кожне та становить симбіоз трьох визначених нами компонентів. Так, наприклад, питання №12, 17, 18, 20, 22, 24 відповідають мотиваційному компоненту; питання № 1, 4, 5, 7, 8, 23, 25 – змістовому; питання № 2, 3, 6, 9, 13, 15, 16, 19, 21 – рефлексивному. Кожен запропонований варіант відповіді позначений літерами (А, Б, В, Г, Д). Умовою вибору варіанту відповіді є вибір тієї відповіді яка найбільше відповідає респонденту і проявляється у більшості випадках. Відповідно до буквеного позначення розроблені бальні оцінки кожного варіанту відповіді, але зауважимо, що респонденти визначають буквений варіант відповіді, лише при обробці результатів тесту відповіді набувають бальної оцінки. Зауважимо, що питання № 14 у нашому тесті є конкретним: “На основі порівняльної самооцінки, у Вас сформована здатність до професійного саморозвитку?”. Відповіді на нього узагальнюються за трьома категоріями “так”, “ні”, “не знаю”, що надало нам можливість визначити достовірність отриманих даних методами математичної статистики.

З метою визначення бальної оцінки відповідно рівнів сформованості здатності до професійного саморозвитку нами була запропонована шкала:

- низький рівень: 0 – 24,9 балів;
- достатній рівень 25 – 49,9 балів;
- середній рівень 50 – 74,9 балів;
- високий рівень 75 – 100 балів.

На основі означених компонентів встановлено рівневі характеристики здатності до професійного саморозвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва: вищий, середній, достатній, низький.

Високий рівень характеризуються власним стилем художньо-педагогічної діяльності; стійкою внутрішньою мотивацією; наявністю особистісно-значущої мети; розумінням суспільної та особистісної значущості діяльності; проведенням систематичного самоаналізу, самооцінки та самоконтролю власної діяльності; складанням власної програми професійного саморозвитку на будь якому етапі його професійної діяльності; відкритістю новому досвіду; баченням нової проблеми у зовнішньо знайомій ситуації; комплексним та креативним використанням в навчальній практичній діяльності всієї сукупності теоретичних знань і практичних навичок; має високий рівень художньо-естетичної освіченості, майстерності, психолого-педагогічної культури.

Середній характеризує майбутніх вчителів образотворчого мистецтва, які володіють основними поняттями образотворчого мистецтва та методики його навчання; вільно грамотно використовують набуті у вищому навчальному закладі знання, уміння, навички; шукають творчі шляхи вирішення нових педагогічних завдань, мають стійку потребу у професійному саморозвитку. Проте такий педагог потребує зовнішніх стимулів до професійного саморозвитку.

Достатній рівень характеризується наявністю базових педагогічних та образотворчих знань. Студенти даного рівня володіють особистісно-професійними якостями, але недостатній розвиток художньо-педагогічної рефлексії стримує професійний саморозвиток, внаслідок чого участь у творчому пошуку, комплексному та креативному використанні в навчальній практичній діяльності є епізодичною. Студенти не відчувають стійкої потреби у власному саморозвитку і творчому зростанні, задовольняються досягнутим.

Низький рівень здатності до саморозвитку характеризується невисокими результатами у навчально-виховній роботі, студенти, що виявили такий рівень не ведуть творчого пошуку, не відчувають потреби у

творчому зростанні. Їхня діяльність не завжди систематизована та послідовна. Базові знання з образотворчого мистецтва характеризуються нерозумінням змісту основних понять образотворчого мистецтва; невикористання мистецької та педагогічної термінології; слабка орієнтація у змісті навчального матеріалу з образотворчого мистецтва; низький рівень майстерності, психолого-педагогічної культури; відсутній самоаналіз та самоконтроль.

Відповідно до визначених нами критеріїв та рівнів сформованості здатності до професійного саморозвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва та на підставі проведеного аналізу діагностики зазначимо, взаємозв'язок рівнів визначених по кожному компоненту та показників рівнів сформованості здатності є прямо пропорційним. Студенти, що виявили недостатній рівень по кожному компоненту отримали показники цього ж рівня сформованості здатності до професійного саморозвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Зазначимо, що високий рівень мають – 3,3 %, середній – 31,5 %, достатній – 49,3%, низький – 15,9 %.

Для уникнення суб'єктивності у визначенні рівнів сформованості здатності до професійного саморозвитку майбутніх вчителів образотворчого мистецтва нами застосовувався метод експертних оцінок.

До експертизи було залучено 10 експертів: 1 Заслужений художник України, 3 Члени спілки художників України, 5 кандидатів наук, доцентів, 1 професор.

Залучені експерти попередньо були ознайомлені з використаною нами 4-рівневою шкалою оцінки прояву сформованості здатності до професійного саморозвитку майбутніх вчителів образотворчого мистецтва.

Результати експертної оцінки розподілились наступним чином: 2,9 % студентів мають високий рівень сформованості здатності до професійного саморозвитку, 30,3 % – середній, 51,5 – достатній, 15,3 – низький.

Порівняльний аналіз відсоткових результатів визначення рівня сформованості здатності до професійного саморозвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва та експертів дозволяє констатувати про не суттєві їх відмінності. Таким чином, можемо зробити висновок, що результати отримані шляхом розробленої нами діагностики є об'єктивними.

Віднесення значної кількості студентів до низького рівня професійного саморозвитку можна пояснити недостатнім рівнем розуміння змісту професійної освіти та виявлення спільних ознак понять “дизайнер”, “вчитель образотворчого мистецтва”, “художник”, “художник-педагог”, низьким рівнем уявлень видів діяльності цих категорій, психологічних мотиваційних компонентів. Студенти цієї категорії характеризуються невисокими результатами у навчальній діяльності, низький рівень мотивації до педагогічної діяльності та власного професійного саморозвитку як майбутнього вчителя образотворчого мистецтва. Вони не чітко бачать своє закінчення ВУЗу, не мають чіткої мети щодо професійної діяльності. Попри дана категорія студентів має достатній рівень творчих здібностей та за даними анкетування вагома більшість здатна до професійного саморозвитку.

Більшість студентів мала достатній рівень сформованості здатності до професійного саморозвитку. Це студенти, які добре усвідомлюють мету свого вступу до ВНЗ, на конкретний факультет, що мають деякі здібності (як правило, однібічні, відповідні профілю факультету), але не володіють засобами їхнього саморозвитку і застосування. Серед них є особистості з неадекватною самооцінкою, але свідомість вибору майбутньої професії і цілеспрямованість у процесі навчання якісно відрізняють їх від попередньої групи; вони вступили у ВНЗ з метою професійного становлення, бажаючи одержати необхідні знання і засоби для цього. Поступово вони усвідомлюють необхідність подальшого професійно-творчого саморозвитку, що є гарною передумовою для ефективності даного процесу.

Студенти, що мають середній рівень, це ті, хто має більш різнобічні здібності, навички самоорганізації, самодисципліни, хто не просто усвідомив, але і самостійно розвиває додаткові здібності для більш якісного навчання. Тут треба більш диференційовано підходити до особливостей мотивації і поведінки, оскільки дисциплінованість і слухняність легко переплутати з навичками самоорганізації, тим часом як мета і мотиви можуть бути зовсім різними. Саме цим обумовлена невелика кількість студентів на цьому рівні, що дійсно цілеспрямовано займаються самоорганізацією своєї навчальної діяльності. Це так звані обдаровані студенти, які ще в школі усвідомили необхідність різнобічної самоосвіти і саморозвитку з майбутньою перспективою професійної самореалізації. Як правило, цей процес проходив у них стихійно, на інтуїтивному рівні, оскільки в школі приділяють мало уваги самоосвіті.

Мала кількість студентів з високим рівнем сформованості здатності до професійного саморозвитку цілком зрозуміла: якби студенти відчували себе самодостатніми в професійному плані (і були такими насправді), то вони не мали б потреби вступати у ВНЗ; сам факт вступу говорить про необхідність одержання додаткових знань і про прагнення до професійного самовдосконалення.

Висновки... Таким чином проведене нами дослідження засвідчує, що вагома більшість студентів засвідчує недостатній вихідний рівень сформованості здатності до професійного саморозвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Тому наступним етапом нашої роботи було підвищення рівня сформованості здатності до професійного саморозвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва шляхом впровадження експериментальної методики.

Зазначимо, що використання запропонованого тесту та описаних рівневих характеристик допомагає виявити рівень сформованості здатності до професійного саморозвитку майбутніх учителів образотворчого мистецтва. Розроблений тест може бути використаний педагогами при роботі з студентами, а також студентами з метою самоаналізу та професійного самовдосконалення.

Література

1. Багаева И.Д. Профессионализм педагогической деятельности и основы его формирования у учителя: Автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.01 / Лен. пед. ин-т. – Л., 1991р. – 36 с.;
2. Краснощок І.П. Особистісна самореалізація майбутнього вчителя в навчально-виховному середовищі педагогічного університету: Автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.07/ Ін-т пробл. виховання АПН України. – К., 2003. – 20 с.
3. Кузьмина Н.В. Понятие “педагогическая система” и критерии системного педагогического исследования – Л.: Изд-во ЛГУ, 1980. – 210 с.
4. Мужикова І.М. Методика формування базових знань та вмінь з образотворчого мистецтва в майбутніх учителів початкових класів: Автореф. дис. канд. пед. наук: 13.00.02 /Нац. пед. ун-т ім.М.П.Драгоманова. – К., 2004. – 20 с.
5. Орлов В.Ф. Особливості професійного становлення соціального педагога // Проблеми педагогічних технологій. – Вип. 2. – 2002. – С.176-185.
6. Сисоєва С.О. Педагогічна творчість: Монографія. – Х., К.: Каравела, 1998. – 150 с.

Анотація

У статті розкривається сутність та методи визначення вихідного рівня сформованості здатності до професійного саморозвитку майбутніх вчителів образотворчого мистецтва для подальшого вдосконалення процесу формування.

Аннотация

В статье рассматривается суть и методы определения исходящего уровня формирования способности к профессиональному саморазвитию будущих учителей изобразительного искусства для дальнейшего усовершенствования процесса формирования.

Подано до редакції 12.02.2008.

© 2008

Тімець О.В.

ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ВЧИТЕЛЯ ГЕОГРАФІЇ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Розгляд соціокультурної компетентності як однієї зі складових фахової компетентності вчителя географії в наукових дослідженнях становлення спеціаліста є досить не визначеним поняттям. У цій статті зроблено спробу охарактеризувати сутність і специфіку даного поняття з опорою на географічну культуру, яка розуміється як спосіб перетворення географічного середовища і самої себе кожною особистістю, вміння орієнтуватися в часі і просторі відповідно до вимог дійсності.

Актуальність дослідження проблеми формування соціокультурної компетентності вчителя засобом розвитку географічної культури обумовлена низкою обставин:

- у сучасних соціокультурних умовах виникла необхідність розуміння кожним природи не лише як ресурсозабезпечуючої одиниці, а як джерела духовної сили і моральності;
- вчитель сьогодні повинен уміти долати труднощі в нестандартних педагогічних ситуаціях, використовуючи географічні знання і вміння в практичній діяльності і в повсякденному житті;
- володіючи сам, вчитель повинен надавати кожному учневі вміння оцінювати і прогнозувати особливості розвитку географічного середовища, бути екологічно свідомим;
- під впливом культурних, інтелектуальних і світоглядних ідей вчитель формує у школяра особисті погляди, ідеали, переконання, розвиває духовний світ, залучає до вивчення культурно-географічних цінностей своєї країни і світу в цілому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Проблема компетентності, виражаючись різними термінами і підходами, була актуальна в усі часи. До її розв'язання доклали зусиль філософи Давнього часу і Середньовіччя (Конфуцій, Демокріт, Аристотель, Ф.Аквінський, Квінтіліан, Іоанн Златоуст, митрополит Іларіон, Нестор Літописець та ін.). Компетентність спеціаліста є предметом уваги і з боку сучасних дослідників ХХ-ХХІ століття (Б.Гершунський, А.Алексюк, В.Адольф, Г.Аксьонов, Т.Андропова, Н.Старіков, А.Семенова, В.Демиденко, І.Зязюн, С.Гончаренко, В.Семиченко, Н.Ничкало, О.Пехота та ін.). В їх працях розглядаються різні аспекти цього феномена й даються різні трактування.

В російському словнику іноземних мов вказується, що “компетенция (лат. competere – добиваться, соответствовать, подходит) – круг вопросов, в которых кто-либо хорошо осведомлен”, а “компетентность – 1) обладание компетенцией, 2) обладание знаниями, позволяющими судить о чем-либо” [7с.295]. У радянському енциклопедичному словнику “компетенция (от лат. compete – добиваюсь, соответствую, подхожу) – знания, опыт в той или иной области” [6 с.621], що співзвучно з даними нового тлумачного словника української мови, де